

INFORMATOR

NSPRV

BESPLATAN
PRIMERAK

sindiso@sbb.rs
www.nsprv.org.rs

NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH RADNIKA VOJVODINE • GODINA 10 • APRIL 2016 • BROJ 107

ГНА 2016: „ФОНД ЗА БУДУЋНОСТ“

Фонд за будућност је релативно нова кампања цивилног друштва, и један од приоритета Глобалне кампање за образовање (GCE), којим се актери залажу и захтевају да се владе посвете и предузму мере и образовне политике које треба да омогуће спровођење и финансирање оквира за акцију „Образовање за све“ до 2030. Новац не може бити све у сектору образовања, али без њега, никада неће бити испуњена амбиција остваривања права на образовање за све.

Кампања Фонд за будућност потиче из 2011. године и поново је реактивирана у 2014. години када су се актери Кампање и међународна заједница zaloжили за већа издвајања и бољи начин финансирања Глобалног партнерства за образовање. Цивилно друштво је у међувремену транспарентно радио на глобалном партнерству и у складу са обећањима донатора датим земљама у развоју трудило се да развијене земље подстакне да испуне обећања дата то-

ком 2011. и 2014. године, а Глобално партнерство за образовање (GPE) унапреди и кроз нове донаторске конференције. Од тада је кампања Фонд за будућност о финансирању образовања постала синоним за тај рад, па не чуди да је и изабран, од стране чланова GCE, као тема за овогодишњу Глобалну недељу акције за образовање 2016.

Глобална кампања за образовање је коалиција цивилног друштва у коју су укључене бројне националне коалиције састављена од локалних невладиних и владиних организација, синдиката, удружења родитеља, наставничких еснафских удружења и организација која се баве дејим правима - у око 90 земаља, као и регионалних и међународних мрежа и организација, укључујући највеће међународне НВО и ВО који раде у образовном сектору.

(Више на сџр 3-5.)

УЧЕНИЦИ ИЗ СРБИЈЕ НА PISA ТЕСТИРАЊУ 2018.

Њаши из Србије учествоваће у следећем циклусу међународне провере постигнућа ученика - PISA 2018 - најавио је 10. априла 2016. године министар просвете, науке и технолошког развоја др Срђан Вербић. „После једног прескоченог циклуса 2015. године, укључили смо се у правом тренутку у наредни истраживачки циклус PISA 2018, за који су припреме већ почеле,“ рекао је Вербић. PISA тестирање, највећа међународна провера постигнућа ученика, обавља се сваке три године и тестирају се ученици који напуне 15 година. Србија учествује од 2001. године, од када су реализована четири циклуса истраживања 2003, 2006, 2009. и 2012. године.

(Насџавак њексџа на сџр 6.)

У овом броју можете још читати:

ДВА ВЕКА НЕПРЕКИДНОГ ОБРАЗОВАЊА УЧИТЕЉА.....	стр. 2
ГЛОБАЛНА НЕДЕЉА АКЦИЈЕ ОД 24. ДО 30. АПРИЛА	стр. 3
У ФОКУСУ ФИНАНСИРАЊЕ ОБРАЗОВАЊА	стр. 4
ОБРАЗОВАЊУ ТРЕБА НОВАЦ.....	стр. 5
ГЛОБАЛНО ОБРАЗОВАЊЕ	стр. 6
ВЕРБИЋ УМИСЛИО ДА ГА (СИНДИКАТИ) ВОЛЕ!	стр. 7
ЛАЖНЕ ДИПЛОМЕ	стр. 8
МИНИСТАР ДЕСТИМУЛИШЕ НАЈВРЕДНИЈЕ ЂАКЕ	стр. 8
ИСТОРИЈА РЕЛИГИЈЕ УМЕСТО ВЕРОНАУКЕ.....	стр. 8
И „ВЕЧИТИ“ СТУДЕНТИ ТРАЖЕ ПОМОЋ ОД ВУЧИЋА	стр. 9
АКАДЕМЦИ ПРОТИВ УКИДАЊА ПРАГА ОД 48 БОДОВА.....	стр. 9
ОБУСТАВЉЕНА АКРЕДИТАЦИЈА ИСТУРЕНИХ ОДЕЉЕЊА.....	стр. 9
СТАТИСТИКА	стр. 10
ПРАВНИЦИ ОДГОВАРАЈУ	стр. 11
КАКАВ РОДИТЕЉ, ТАКВО ДЕТЕ	стр. 12
МОЖЕ ЛИ СЕ ОСЛОНИТИ НА ЛОГИЧКО МИШЉЕЊЕ	стр. 12
КОЛИКО ЈЕ (НОВЦА) ПОТРЕБНО ЗА СРЕЋУ.....	стр. 12

„УЧИТЕЉСКА НОБЕЛОВА НАГРАДА“ HANAN AL-HROUB

Учитељски рад има немерљив значај и утицај за живот појединца и друштва у целини. Упркос томе, учитељска професија у највећем делу света није престижно занимање које привлачи младе људе – недовољно се поштује и недовољно је плаћено. Полазећи управо од те чињенице, која је истовремено и централни проблем кад је реч о привлачењу и задржавању учитељског кадра готово свуда у свету, мултинационална Варки фондација (Varkey Foundation), глобално посвећена унапређењу образовања, одлучила је да покуша да то промени. У намери да истакнутим светским едукаторима ода највеће признање, установила је Глобалну учитељску награду (Global Teacher Prize), коју додељује од прошле године, а која се већ сматра Нобеловом наградом најбољем учитељу. Ове године милион долара вредна награда додељена је половином марта, на Образовном форуму у Дубају, палестинској учитељици Hanan Al-Hroub.

(Насџавак њексџа на сџр 6.)

ЗА РИПЛИЈА: СИНДИКАТИ БИ ЖЕЛЕЛИ ДА ВЕРБИЋ ОСТАНЕ МИНИСТАР ПРОСВЕТЕ!

Министар просвете, науке и технолошког развоја Срђан Вербић рекао је у петак 25. марта да је задовољан ставом представника синдиката просветних радника према њему као министру. „Ја сам лично веома задовољан какав став синдикати имају према министру, и када бисте их питали да ли они желе да овај министар буде у следећој влади, они би рекли, да. Ја бих на исто то питање рекао, што да не“, одговорио је Срђан Вербић.

(Насџавак њексџа на сџр 7.)

PEDAGOŠKI FAKULTET: DVA VEKA NEPREKIDNOG OBRAZOVANJA UČITELJA

Pedagoški fakultet u Somboru ove godine obeležava 200 godina od premeštanja Učiteljske škole iz Sent Andreje u Sombor i tim povodom poklanja 200 školarina budućim brucšima

Prof. dr Željko Vučković, dekan Pedagoškog fakulteta je najavio da će 200. godišnjica premeštanja Preparandije iz Sent Andreje u Sombor biti obeležena tokom 2016. godine nizom programa: kulturnim događajima, objavljivanjem knjiga, naučnim skupovima. Završna svečana akademija biće održana 15. novembra, na Dan fakulteta.

„Ima jedna francuska izreka koja glasi: „Otmennost obavezuje”. Kada je o Pedagoškom fakultetu reč, ta otmennost označava 200 godina neprekinute tradicije obrazovanja učitelja. Mi danas obrazujemo učitelje, vaspitače, bibliotekare, informatičare i dizajnere medija u obrazovanju. Vrednost kao što je dva veka, treba iznova i svake godine ponavljati i dokazivati. Mi smo se odlučili za jednu specifičnu akciju: da naš jubilej obeležimo besplatnim školarinama za 200 novih studenata, razumevajući društvenu odgovornost našeg fakulteta i ekonomsku situaciju koju živimo i želeći da svim budućim studentima pružimo kvalitetno obrazovanje“, rekao je prof. dr Željko Vučković. On je kazao da će povodom dvovekovnog jubileja biti snimljen promotivni film o fakultetu, objavljena knjiga „Srpski učitelj u Ugarskoj 1778 - 1918. godine”. Pored toga, 9. aprila je bila organizovana međunarodna naučna konferencija „Izazovi obrazovanja u 21. veku”. Dekan Vučković je najavio i čitav niz izložbi, od kojih će dve biti u Preparandiji: jedna povodom 175 godina od rođenja Laze Kostića i jedna povodom dva veka Srpske učiteljske škole u Somboru.

Prodekan za nastavu prof. dr Nataša Branković je kazala da su svi studijski programi somborskog fakulteta modernizovani i harmonizovani sa programima sličnih fakulteta u Evropskoj uniji, što studentima daje mogućnost da jedan ili više semestara provedu na nekom od univerziteta u Evropskoj uniji i da im se tamo položeni ispiti priznaju na Pedagoškom fakultetu. Nataša Branković je dodala da studente Pedagoškog fakulteta izdvajaju i B2 sertifikati za ruski i engleski jezik. „Ovim sertifikatima, uz svoju diplomu učitelja, onaj ko završi naš fakultet može da ponudi i dodatne kompetencije, one koje izlaze iz domena

učitelja“, kazala je Nataša Branković.

„Pedagoški fakultet je uspešan spoj tradicije i modernog na našim prostorima, jer tradicija od 200 godina pokazuje da generacijama unazad pokušavamo da stvorimo kvalitetnog čoveka, koji će se baviti najplemenitijim i najhumanijim zanimanjem, biće učitelj. Učitelj je čovek koji pokušava da kod mladih ljudi stvori odgovoran pristup svemu“, objasnio je prodekan za finansije prof. dr Saša Marković.

Prodekan doc. dr Slobodan Sadžakov je rekao da Pedagoški fakultet nudi usavršavanja i kroz master i doktorske studije. „Veoma je važno da se trudimo da rasteretimo naše studente raznih finansijskih obaveza, za studente van Sombora obezbeđen je gotovo nov studentski dom sa 78 dvokrevetnih soba sa internet i TV priključkom. Imamo i veliki broj vannastavnih aktivnosti, što pruža veoma interesantan kontekst za studiranje“, kazao je doc. dr Slobodan Sadžakov.

Izazovi vaspitanja u 21. veku

Pedagoški fakultet u Somboru, obeležavajući 200 godina preseljenja prve škole za obrazovanje srpskih učitelja iz Sentandreje u Sombor, u subotu 9. aprila je organizovao međunarodnu naučnu konferenciju pod nazivom „Izazovi vaspitanja i obrazovanja u 21. veku“. Cilj konferencije u zdanju Preparandije je bio da okupi naučnu i stručnu javnost oko pitanja koja danas postavljamo o učenju i obrazovanju. Predavači na konferenciji bili su: dr Milan Matijević, Učiteljski fakultet, Zagreb, Hrvatska, dr Mojca Jurišević, Pedagoški fakultet, Ljubljana, Slovenija, dr Lada Kaliská, Pedagoški fakultet, Banská Bystrica, Slovačka, dr Alpar Lošonc, Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad, dr Milica Andevski, Filozofski fakultet Novi Sad, dr Zorana Lužanin, Ministarstvo prosvete, nauke i tehnol. razvoja, dr Svetlana Španović, Pedagoški fakultet Sombor, dr Mihael Antolović, Pedagoški fakultet Sombor, dr Gordana Kozoderović, Pedagoški fakultet Sombor.

NEUZVRAĆENA LJUBAV VELIKOG PISCA

Kako je Stevan Sremac ostao neženja

Pisac Stevan Sremac službovao je u Pirotu dve godine, a za taj boravak vezana je i priča o neuzvraćenoj ljubavi koja je ostavila trag u njegovom životu. Znameniti Stevan Sremac živeo je i radio u Pirotu dve godine, od avgusta 1881. godine do kraja leta 1883. godine. U pirotskoj gimnaziji predavao je srpski jezik, srpsku istoriju i geografiju. Neki događaji iz Pirota poslužili su mu za „Vukadina“, a čuvenu pesmu iz „Zone Zamfirove“ – „Slavuj pile ne poj rano“ čuo je prvi put u Pirotu i mnogo mu se dopala.

Interesantno je da je Stevan Sremac zbog lepe Piroćanke Jelene, kćeri pirotskog popa Pantelije Pančića, ostao neženja. Možda bi postao i pirotski zet, ali je u jednom članku u „Srpskoj zastavi“ napao popa Panteliju kao veoma uticajnog čoveka, koji „pali i žari u Pirotu“. Pop Pantelija zbog tog članka nije hteo ni da čuje za Sremca, a kamoli da ga vidi u svojoj kući, gde je pre toga često navraćao.

U Pirotu je prispeo sa 26 godina. Ovde je Sremac napisao prvu pripovetku („Rastko“), ovde je bio politički aktivan kao liberal, ovde je doživeo prvi ljubavni zanos. „Ovo poslednje, međutim, mora da se primi sa određenom rezervom. Naime, svedočanstva o njegovoj ljubavi prema 16-godišnjoj Jeleni Pančić zasnovana su samo na njenim iskazima datim učitelju Ćiri Rančiću onda kada je ona imala 70 godina života“, kaže profesor književnosti i stručni saradnik Narodne biblioteke u Pirotu Momčilo Antić.

Dragoljub Vlatković u knjizi „Voleo sam, više neću“, pored ostalog, zapisao je da je „malo poznato da je tvorac „Ivkove slave“ svoju književnu slavu otpočeo u Pirotu. Tu je januara 1881. godine napisao pripovetku „Rastko“. Ovo mesto poslužilo mu je i kao pozornica za mnoge scene u „Vukadinu“, a neke ličnosti opisane u ovom delu rodom su

upravo iz Pirota“.

Vlatković takođe piše da je piščev prvi ljubavni zanos bio upravo u Pirotu. Sremac je bio čest gost u kući Randela Stanojevića. U toj kući on je vidao i svog profesora s Velike škole, poznatog istoričara Pantu Srećkovića, koji je bio i prvi okružni načelnik u Pirotu. Tu se upoznao i sa sveštenikom Pantelijom Pančićem i njegovom ćerkom Jelenom...

Sremac nikada nije pričao o svom prvom ljubavnom porazu. Ali su sećanja ostala. Kako je bilo Sremcu posle toga, to se ne zna. Ali se zna da je uskoro potom premešten u Niš, a da je njegova nesudena žena bila vrlo nesrećna u braku, zapisao je Vlatković.

Presudio članak u „Srpskoj zastavi“

Slučaj je hteo da se Sremac zaljubi u lepu kćer popa Pantelije Pančića - Jelenu, koja je tada imala 16 godina. Nju je jedno vreme tražio od oca i njen docniji muž Josif Kostić, koji je bio ekonom bolnice i privrženik Naprednjačke stanke. Otac se dugo dvoumio kome da je da.

Presudio je jedan anonimni politički Sremčev članak, objavljen u „Srpskoj zastavi“, u kojem je on, kritikujući rad upravnih mesnih vlasti, naročito naglasio: „U Pirotu žare i pale tri Pante, među kojima se jedan u svemu razlikuje samo po tome što se zvanično potpisuje sa Pantelija“.

Jelenin težak život

Valja imati na umu da je život nesudene Sremčeve supruge Jelene bio težak: deca su joj rano pomrla, njen muž Josif Kostić propivši se straćio je svu imovinu, pa su živeli od plate koju je ona primala kao babica.

Povratak u Pirotu

Sremac se u Pirotu, zahvaljujući filmskom platnu, ponovo vratio pre nekoliko godina. Muzej Ponišavlja u Pirotu, smešten u kući bogatog trgovca Riste Jovanovića, sazidane 1848. godine, u nekoliko navrata poslužio je kao autentična scenografija za snimanje filmova. Reditelj Zdravko Šotra je u ambijentu autentične stare varoši, koja je bez većih scenografskih rešenja dočarala vreme u kojem su nastale Sremčeve pripovetke i stari Niš, posle „Zone Zamfirove“ snimio i „Ivkovu slavu“. Oba filma su potukla sve rekorde gledanosti.

Ambivalentan stav o gradu

„Inače, Sremac, koji je po sklonostima i načinu života bio narodski čovek, prema Pirotu kao da je imao ambivalentan stav: u jednoj prilici rekao je da „u Pirotu nema nijednog nevaljalog čoveka“, a u jednom pismu veli da je Piroto mesto od kojeg se „svako kloni i krsti“, kaže profesor književnosti i stručni saradnik Narodne biblioteke u Pirotu Momčilo Antić.

ГЛОБАЛНА НЕДЕЉА АКЦИЈЕ ОД 24. ДО 30. АПРИЛА

Global Action Week for Education 2016.

Улагањем у образовање данас, финансирамо бољу будућност сутра

(Наставак са стр. 1)

Независни синдикат просветних радника Војводине укључио се и ове године у активности популарно назване Глобална недеља акције која се у правилу одржава последње недеље у априлу и то на начин да од 11. априла редовно на нашем сајту у прозору „НСПРВ вести“ пише о овој акцији светских

синдиката просветних радника, невладиних и владиних организација које се баве питањем образовања. Ове, 2016. године, организације и коалиције повезане са Глобалном кампањом за образовање (GCE) су фокусиране на општу тему – финансирање образовања. Ова тема отвара простор да те организације заговарају подршку финансирању „Образовања за све“ и наравно подсети међународну заједницу и богати део света на раније преузете обавезе у финансирању сиромашних региона света у којима је посебно изражен проблем образовања деце, младих, али и неписмених одраслих особа, а нарочито девојчица основношколског узраста.

Глобална недеља акције планирана је од 24. до 30. априла ове године и у тој седмици кулминира

годишња акција која организације и партнерске организације GCE срећу пажњу стручне и друге јавности да се промисли инвестира у образовање, а тиме и у будућности 124 милиона деце широм света којима је ускраћено право на образовање. Глобална недеља акције ће се одржати широм света, а перјанице овог покрета су свакако UNESCO и Интернационала образовања.

Од свог оснивања, 1945. године мисија UNESCO-а била је да допринесе изградњи мира, искорењивања сиромаштва, трајном развоју и интеркултуралном дијалогу уз, наравно, образовање као једна од својих главних активности за постизање тих циљева. Организација је посвећена холистичкој и хуманистичкој визији квалитетног образовања дилем света, остваривању права сваког на образовање и уверењу да образовање игра кључну улогу у људском, друштвеном и економском развоју. UNESCO-у је поверено да води акцију за остваривање четвртог циља одрживог развоја (SDG4) – Обезбедити инклузивно и равноправно квалитетно образовање и промовисање могућности доживотног Учења за све – кроз оквир за кампању образовање 2030 (FFA).

Интернационала образовања (Education International – EI), федерација 396 синдиката из 171 земље (и/или територије) и са 32,5 милиона чланова један је од главних актера ове акције, уосталом као и највећи и најбогатији синдикати у њој попут америчког AFT или западноевропских синдиката, чланова EI. Чланови EI, наставници и ненаставно особље у установама које се баве образовањем од раног детињства па до окончања факултета су сваке године активни и у овој Глобалној кампањи. Управо је један од главних циљева EI да промовише право на образовање за све особе на свету. EI се залаже за бесплатно, квалитетно, јавно образовање за све и сматра да

је образовање људско право и јавно добро које треба да буде доступно свима. Из Интернационале стално стижу апели на јавне власти да у образовне стратегије и политике имплементирају циљеве Образовања за све (EFA) из Дакара, као и Миленијумске развојне циљеве из Њујорка (нарочито она два везана за образовање) и циљеве из закључака и стратегија донете на последњем Светском самиту образовања одржаном у Инчону 2015. године, а сама Интернационала се доследно залаже за њихово остварење.

Глобално партнерство за образовање подржава више од 100 земаља, од чега је 61 земаља у развоју, а све како би се осигурало да свако дете добије бесплатно и квалитетно основно образовање. При томе, приоритет се даје најсиромашнијима, најугроженијима и деци која живе у ратом захваћеним подручјима, као и деци прогнаницима и избеглицима.

Што се тиче стања у нашој земљи, оцена је да деца са ивице друштва основношколског узраста прети даља маргинализација, што за државу представља расипање људског капитала и драгоцених ресурса, а за ту децу та чињеница представља губитак перспективе и све већу друштвену искљученост.

Уочене су две главне проблематичне области: недовољан број деце узраста од 3 до 5 година из најугроженијих група одхваћен раним предшколским програмом и задржавање маргинализоване деце у школама.

Многи од оних који пређу у „редовне“ школе немају подршку неопходну да би се могли прилагодити средини и образовном процесу и код њих је опет знатно већа вероватноћа да ће прекинути школовање. Посебан је притисак породица ове деце да их уведу у свет рада, најчешће нелегалан, а често пута и криминалан и да породицама доносе приход. Из тих разлога, НСПРВ се и до сада, а и у будуће залаже за елиминацију оваквог дечијег рада и повратак у скамије, а за већу бригу друштва да обезбеди посао за одрасле чланове породице, како би се деца повратници у школе могла посветити завршетку барем елементарног основног образовања.

Како се Недеља акције ове године поклопила са изборном годином у Србији, УНИЦЕФ је апеловао на све политичке партије у Србији које учествују у изборима да у своје партијске програме интегришу кључна питања у вези са остваривањем дечијих права укључивши и она на образовање. Између осталог, УНИЦЕФ је апеловао да се сва деца вакцинишу, јер је уочено да код готово 20% деце то није урађено. Уз чињеницу да близу 30% деце млађе од 5 година нема адекватну исхрану, реално је за очекивати слабљење имунитета код ове популације, већу подложност разним болестима (од којих су неке сматране за искорењене, а јављају се поново), сметњама у физичком и менталном развоју и, наравно, мањој продуктивности. УНИЦЕФ посебно упозорава на то да 50% деце узраста од 3 до 5 година не иде у вртиће (у Европској унији овај проценат је мањи од 17%), а и на чињеницу да чак 91% најсиромашније деце не похађа било какав програм учења у предшколском добу. Све ово посебно забрињава кад се зна да деца која добију подршку током првих година живота постижу бољи успех у школи, касније кад одрасту лакше се запошљавају и боље зарађују, бољег су здравља, мање зависе од социјалне помоћи и ређе се упуштају у криминал него она деца која нису имала шансу да уче у раном детињству.

У поменутом апелу УНИЦЕФ-а указује се странкама у домаћој кампањи, а наравно и они-

ма који ће након тога вршити функцију власти да обрате пажњу и на то да: се деца са сметњама у развоју и инвалидитетом још увек боре за приступ образовним, али и здравственим услугама и рехабилитацији; да 30% петнаестогодишњака не поседује адекватне вештине читања и писања, што их чини неспособним да савладавају свакодневне животне и пословне задатке који захтевају вештине читања које превазилазе основни ниво; да је 6.000 деце раздвојено од родитеља и смештено у установе социјалне заштите, а да се овај број и даље повећава; да су скоро 80% деце која живе у тим установама деца са сметњама у развоју и да је више од 40% деце изложено насилним методама дисциплиновања код куће које негативно утичу на њихов развој.

Синдикату доступни подаци подсећају на прилично суморну слику у нашој земљи, пред којом многи затварају очи, претварајући се да су ово проблеми негде другде, а не и у нашој околини. На тај начин заборављају и на оно за шта се друштво јавно декларисало, јер су подаци о стању најрањивијих група (деца са сметњама у развоју, ромске деце, деца избеглица и прогнаника, деца улице итд.) још увек оскудни што отежава друштвену акцију, циљане интервенције и праћење резултата истих. Ипак, не можемо да не поменемо да ромска деца, а нарочито ромске девојчице заостају према свим социјално-економским показатељима (само 64% заврши основно образовање, 15% ромских девојчица похађа средњу школу, 19% деце заостаје у расту, 57% девојчица ступа у брак пре навршене 18. године, а само 45% најсиромашнијих прима дечији додатак...)

Из свега напред наведеног не чуди да су из УНИЦЕФ-а позвали на пружање инклузивних услуга доступних свој деци. „Србија поседује ресурсе, људски капитал и потенцијал да унапреди положај своје деце. Позивамо вас да преузмете чврсту политичку обавезу за најдрагоценији ресурс Србије“ каже се, између осталог, у апелу УНИЦЕФ-а.

Уочи Глобалне недеље 2016. јавности се обратила и генерална директорка УНЕСКО-а Ирина Бокова, а њено обраћање можете погледати на <https://www.youtube.com/watch?v=Fb9ebXoZXyI>.

Елем, ако смо вас заинтересовали или инспирисали, придружите се и укључите у кампању „Образовање за све“! Заједно можемо садашње стање променити и осигурати свој деци света бесплатно и квалитетно образовање. Сва деца имају право на квалитетно образовање!

проф. Хаџи Здравко М. Ковач,
генерални секретар НСПРВ

SRBIJA: OBRAZOVANJE ZA SVE

Da bi postigla svoj pun potencijal, svoj deci je neophodno kvalitetno osnovno obrazovanje. To je osnov na kojem će oni graditi svoju budućnost i predstavlja najvažniju fazu u njihovom razvoju. Važno je, međutim, i da deca budu spremna za osnovnu školu, da ostanu u školi i da ono što nauče u učionici ima stvarno značenje u njihovom svakodnevnom životu.

Za neku decu na rubovima društva u Srbiji, međutim, osnovnoškolski uzrast prati dalja marginalizacija. Za državu to predstavlja rasipanje ljudskog kapitala i dragocenih resursa. Za samu decu to predstavlja gubitak perspektive i sve veću društvenu isključenost.

Situacija u Srbiji

Zakon je na strani dece. U istorijski značajnom Zakonu o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja usvojenom 2009. godine u Srbiji zahteva se puna inkluzija dece koja su nekada bila isključena iz redovnog školovanja, među kojima su i deca sa smetnjama u razvoju i deca iz romskih zajednica.

Nažalost, podaci o obrazovanju otkrivaju neznatne promene i nepromenjene nejednakosti u odnosu na 2010. godinu.

Osnovno obrazovanje

Obuhvat dece osnovnoškolskim obrazovanjem je gotovo apsolutan - 97% dece školskog uzrasta u opštoj populaciji se upiše u prvi razred. Međutim, za decu školskog uzrasta u romskim naseljima, taj procenat pada na 69%. Dispariteti su uočljivi i tokom školovanja - 93% dece iz opšte populacije završi osnovno obrazovanje u poređenju sa samo 64% dece iz romskih naselja.

Postoje dve glavne problematične oblasti:

- 1) Podržavanje razvoja u ranom detinjstvu. Nedovoljan broj male dece (uzrasta od 3 do 5 godina) iz najugroženijih grupa pohađa rani predškolski program – samo 6 procenata romske dece, na primer. To znači da oni prosto nisu spremni za osnovnu školu. Posledica toga je to što kod njih postoji veća verovatnoća da prekinu školovanje pošto su na samom startu imali nejednake uslove i
- 2) Zadržavanje marginalizovane dece u školi. Mnoga deca sa smetnjama u razvoju, kao i do jedne trećine romske dece, još uvek idu u „specijalne“ škole u nižim razredima osnovne škole. Mnogi od onih koji pređu u obične škole nemaju podršku koja im je neophodna da bi mogli da se prilagode i kod mnogih opet postoji veća verovatnoća da će prekinuti školovanje.

U osnovnoškolskom uzrastu nije važno samo obrazovanje. Važni su i dobro stanje i bezbednost deteta. A za neku decu u tim godinama ima i puno rizika.

Disciplinovanje dece

Podaci iz oblasti dečije zaštite pokazuju određen napredak, posebno kada je u pitanju disciplinovanje dece. Od 2010. godine, procenat dece između prve i 14-te godine koja su doživela psihološko nasilje ili fizičko kažnjavanje je, prema odgovorima ispitanika, opao sa 67% na 43% u opštoj populaciji, odnosno sa 86% na 66% u romskim naseljima. Uočeni napredak verovatno ukazuje na bolje razumevanje da deca ne bi trebalo da budu disciplinovana nasilnim metodama.

Šta je potrebno?

Ulažu se napor da se reše pomenuti problemi. Na primer, uvođenje jednogodišnjeg obaveznog Predškolskog programa možda će imati neki uticaj na porast niskih stopa upisa, jer je više od 78 procenata romske dece pohađalo taj program u 2010. godini, a više od 90 procenata se upisalo u osnovne škole te godine. Imajući u vidu izuzetan značaj obrazovanja u ranom detinjstvu za socijalnu inkluziju i doživotno obrazovanje, najvažniji prioritet je proširivanje obuhvata marginalizovane dece uzrasta između tri i pet godina adekvatnim programima razvoja i učenja u ranom detinjstvu, kako bi sva deca imala stimulaciju i mogućnost da se pripreme za školu.

Ali neophodan je sveobuhvatan pristup koji prevazilazi sektor obrazovanja kako bi se pristupilo rešavanju problema socijalne isključenosti u najširem smislu. Cilj mora biti da se marginalizovane porodice i njihova deca povežu sa redovnim školama koje su opremljene i sposobne da zadovolje njihove potrebe i koje podstiču roditelje i decu da učestvuju u životu dotične škole.

Cilj rada UNICEF-a i njegovih partnera na promovisanju socijalne inkluzije u obrazovanju i na rešavanju problema nasilja je da se osigura da deca koja su prethodno bila marginalizovana završe osnovnu školu i budu obrazovana, bezbedna i spremna za naredni period života.

Kampanja „Fond za budućnost“ Finansiranje budućnost

Fond za budućnost je relativno nova kampanja civilnog društva, i jedan od prioriteta Globalne kampanje za obrazovanje (GCE), kojim se akteri zalažu za obrazovanje za sve i zahtevaju da se vlade posvete i preduzmu mere i obrazov-

ne politike koje treba da omoguće sprovođenje i finansiranje okvira za akciju „Obrazovanje za sve“ do 2030.

Globalna kampanja za obrazovanje je koalicija civilnog društva u koju

\$39 billion buys 22 nuclear weapons - the same amount could be spent sending every child to school. The United States alone has 7,300.

GLOBAL CAMPAIGN FOR
EDUCATION
www.campaignforeducation.org

su uključene brojne nacionalne koalicije sastavljena od lokalnih nevladinih i vladinih organizacija, sindikata, udruženja roditelja, nastavničkih snafskih udruženja i organizacija koja se bave dečijim pravima - u oko 90 zemalja, kao i regionalnih i međunarodnih mreža i organizacija, uključujući najveće međunarodne NVO i VO koji rade u obrazovnom sektoru.

Novac ne može biti sve u sektoru obrazovanja, ali bez njega, nikada neće biti ispunjena ambicija ostvarivanja prava na obrazovanje za sve.

Kampanja „Fond za budućnost“ potiče iz 2011. godine i ponovo je reaktivirana u 2014. godini kada su se akteri Kampanje i međunarodna zajednica založili za veću izdvajanja i bolji način finansiranja Globalnog partnerstva za obrazovanje. Civilno društvo je u međuvremenu transparentno radio na globalnom partnerstvu i u skladu sa obećanjima donatora datim zemljama u razvoju trudilo se da razvijene zemlje podstakne da ispune obećanja data tokom 2011. i 2014. godine, a Globalno partnerstvo za obrazovanja (GPE) unapredi i kroz nove donatorske konferencije. Od tada je kampanja „Fond za budućnost“ o finansiranju obrazovanja postala sinonim za taj rad, pa ne čudi da je i izabran, od strane članova GCE, kao tema za ovogodišnju Globalnu nedelju akcije za obrazovanje 2016.

Elem, ove 2016. godine, organizacije i koalicije povezane sa Globalnom kampanjom za obrazovanje su fokusirane na međunarodnu temu - finansiranje obrazovanja. U 2015. godini, svetski lideri usvojili su najambiciozniji globalni program razvoja u istoriji. Za obrazovanje, ovo znači obećanje da će se do 2030 „osigurati inkluzivno i pravično kvalitetno obrazovanje i promovisati mogućnosti za doživotno učenje za sve“ - bez obzira na lične, društvene ili političke kontekste. Takvi ambiciozni ciljevi zahtevaju dodatna novčana sredstva. Budući da je obrazovanje ključno za ostvarenje svih ciljeva razvoja, a zajednica nije uspeła obezbediti i planirane investicije u obrazovanje, potencijalni uspeh „novog dnevnog reda“ je i dalje izložen riziku. Ulaganje u obrazovanje danas će pomoći da finansiramo bolju budućnost sutra. Zato ove Globalne nedelje akcije za obrazovanje, koja traje od 24 - 30. aprila 2016. tražimo od svetskih vlada da finansiraju budućnost.

Da novca ima, ali i da se loše koristi govore i poruke sa prigodnih plakata ovogodišnje GNA. Tako na jednom od njih stoji da „22 nuklearne bojeve glave

In 32 days, the world spends \$28 billion on cigarettes - the same amount needed to fund adult education in developing countries each year.

GLOBAL CAMPAIGN FOR
EDUCATION
www.campaignforeducation.org

koštaju 39 milijardi \$. Isti iznos mogao bi da pomogne da svako dete ode u školu. Samo u SAD ima 7.300 nuklearnih bojevih glava“, a na drugom da „u 32 dana, svet potroši 28 milijarde \$ na cigarete. Isti iznos je potreban za finansiranje obrazovanja u zemljama u razvoju u toku jedne godine“. Na trećem poruka glasi „39 milijardi \$ može da pošalje svako dete u svetu u školu svake godine. Isti iznos potroši se u Valmartu (Völmart – lanac američkih hipermarketa, robnih kuća i prodavnica) svakih 30 dana“.

GCE: У ФОКУСУ - ФИНАНСИРАЊЕ ОБРАЗОВАЊА

Током Глобалне недеље акције за образовање, али и целе 2016. године, покрет GCE ће водити кампању у којој је питање финансирања образовања у фокусу свих активности. Општи захтеви кампање су да:

Све владе морају

- Испунити своје финансијске обавезе према образовању, укључујући обавезе према домаћем образовању, донаторске обавезе према Глобалном партнерству за образовање (GPE), билатералне обавезе према донаторима, глобалне обавезе садржане у миленијумским циљевима развоја, обавезе према оквиру за акцију "Образовање 2030" и акционом плану из Адис Абебе.
- Развити у потпуности начин финансирања. Фазно спровести планове за остваривање циља - обезбеђивање приступа, од раног детињства, бесплатно, доброг квалитета основном и средњем образовању, оптимизирајући одраслих и доживотно учењу за све до 2030. Ови планови морају ојачати систем јавног образовања. Посебан приоритет дати улагањима у квалитет и праведност, као и решавању образовних потреба маргинализованих заједница и традиционално неразвијених региона.
- Планови имплементације морају посебан приоритет дати попуњавању нестручног заступљене наставе обученим и стручним наставницима, обезбеђивању пристојних услова за рад и стручно усавршавање наставника.
- У буџетима планирати или ребалансом обезбедити средства за родну инклузију девојака и жена и других угрожених група (као што су особе са инвалидитетом и домородачке заједнице).
- Определити минимум 6% БДП-а и 20% националног буџета за образовање, од чега најмање 50% мора бити намењено основном образовању.
- Од средстава на располагању издвојити максималан део за улагања у образовање. Исправити уочене нелогичности у пореском систему кроз изградњу прогресивног система опорезивања, преиспитати споруазуме о накнадама и рудним рентима у сектору природних ресурса и "затворити рупе у закону" које су омогућавале избегававање пореза и утаје у приватном сектору.
- Извештавати редовно и транспарентно о буџетској потрошњи у систему

образовања, омогућавајући заједници и цивилном друштву увид како се и где се јавни новац троши.

- Дати формалну улогу организацијама цивилног друштва у отвореним процесима планирања буџета и на националном и под-националном нивоу.

Земље донатори морају:

- Поставити јасне националне планове за издвајање 0,7% БДП за Циљеве развојне помоћи (ODA) до 2020. године.
- Издвојити најмање 15-20% свих ODA средстава за образовање. Најмање половина средстава развојне помоћи за образовања мора ићи у основно образовање.
- Доделити најмање 4% хуманитарне помоћи за образовање.
- Фокус помоћи ставити на подршку капитала испуњавању циљева у земљама са највећим потребама и групама са највећим ризиком од искључености. ODA подаци

осигурао утицај заједнице на пореске политике у земљама са ниским и нижим средњим приходима да уведу прогресиван порез, и олакшају пореско оптерећење за сиромашне.

- Изградње бољи инклузивни хуманитарну систем који препознаје потребу за финансирањем образовања у хитним случајевима, укључујући и хроничне ванредне ситуације.

- Позову донаторске групе да повећају финансије за издатке за укључивање у квалитетно образовање ученика из маргинализованих група (као што су особе са инвалидитетом), руралних заједница, и аутохтоних народа.

Образовању треба новац

Преко 39 милијарди долара годишње је потребно да се попуне празнине у основном и средњем образовању. Да би се успешно опремиле школе широм света, кључ је координација. Образовање треба новац. Школе треба да се граде. Училинице морају бити опремљене и наставници морају бити плаћени.

Деценијама у земљама у развоју, наставници су бедно плаћени из школарина, које су, опет, "затвориле врата" школа за много деце, чији родитељи то нису могли да плате. У протеклих четрнаест година, многе земље су елиминисале школарине које су довеле до "удара на упис". У Танзанији, стопа уписа је удвостручена, за мање од десет година, након што су школарине укинуте, а у Етиопији дошло је до повећања уписане деце од 95 одсто у периоду од 2000. до 2008. године.

Подржавање образовања широм света је улагање у сигурнију, здравију и напреднију будућност, јер образоване мајке чешије шаљу своју децу у школу, имају мање породице, залажу се за имунизацију своје деце и генерално су и саме здравије. У земљама које су инвестирале у образовање мања је вероватноћа да ће имати грађанске ратове и преко 40 година, а земље које су постигле за степен више образовање оствариле су по глави становника приход за 23 одсто већи.

Упркос јасним позитивним исходима улагања у образовање, финансирање образовања из земаља донатора смањена су од 2011. године, а многе земље су у међувремену и саме смањиле сопствена издвајања. Време је да се премости овај јаз - не буде шири!

\$39 billion could help send every child in the world to school each year. The same amount is spent at Walmart every 30 days.

GLOBAL CAMPAIGN FOR EDUCATION
www.campaignforeducation.org

FUND THE FUTURE

утицаја треба да буду разврстани да покажу утицај активности и финансирања на маргинализоване заједнице (укључујући и особе са инвалидитетом) и посебне програме који се финансирају да отклоне искључености.

Систем УН и међународна заједница треба да:

- Донесу нова међународна правила за промовисање глобалне транспарентности пореског система и спречавања избегавања пореза. Земље у развоју морају имати приступ рачуницама мултинационалних компанија и могућност да надзиру и процене пореску обавезу и осигурају начине да компаније плаћају доспеле порезе.
- Подрже и ојачају Глобално партнерство за образовање (GPE), са задатком да се финансира и подржи план образовања 2030.
- Врше притисак на ММФ како би се

Every day, \$1.8 billion is spent on advertising. It takes just 24 days to spend \$39 billion - the amount needed to help fund education for every child.

GLOBAL CAMPAIGN FOR EDUCATION
www.campaignforeducation.org

FUND THE FUTURE

„UČITELJSKA NOBELOVA NAGRADA“ DODELJENA DRUGI PUT

Global Teacher Prize 2016. dobila Hanan Al-Hrub • Dobitnici Globalne učiteljske nagrade milion \$
(Nastavak sa str. 1)

Učiteljski rad ima nemerljiv značaj i uticaj za život pojedinca i društva u celini. Uprkos tome, učiteljska profesija u najvećem delu sveta nije prestižno zanimanje koje privlači mlade ljude – nedovoljno se poštuje i nedovoljno je plaćeno. Polazeći upravo od te činjenice, koja je istovremeno i centralni problem kad je reč o privlačenju i zadržavanju učiteljskog kadra gotovo svuda u svetu, multinacionalna Varki fondacija (Varkey Foundation), globalno posvećena unapređenju obrazovanja, odlučila je da pokuša da to promeni. U nameri da istaknutim svetskim edukatorima oda najveće priznanje, ustanovila je Globalnu učiteljsku nagradu (Global Teacher Prize), koju dodeljuje od prošle godine, a koja se već smatra Nobelovom nagradom najboljem učitelju. Ove godine milion dolara vredna nagrada dodeljena je polovinom marta, na Obrazovnom forumu u Dubaiju, palestinskoj učiteljici Hanan Al-Hrub. Ona je bila jedini kandidat s Bliskog istoga koji se našao među deset finalista, a od osam stotina kandidata predloženih iz 148 zemalja.

Pobednika je izabrala Akademija sačinjena od najistaknutijih učitelja i nastavnika, obrazovnih stručnjaka, komentatora, novinara, javnih funkcionera, direktora kompanija i naučnika iz celog sveta. Među njima su istaknute i poznate ličnosti kao što su američki filmski oskarovac Kevin Spejls i svetski poznati ekonomista Džefri Saks, inače specijalni savetnik u Ujedinjenim nacijama. Finaliste je najavio slavni engleski fizičar Stiven Hoking, a nagradu je dodelio papa Franjo putem video poruke u kojoj je rekao da je „sastavni deo obrazovanja naučiti decu kako da se igraju, jer igra je deo socijalizacije i učenja životne radosti“.

Tim povodom objavio se i generalni sekretar UN Ban Ki-Mun: „Pozdravljam pokretanje Globalne učiteljske nagrade, koja prepoznaje vrednost te profesije. Ova nagrada je paralela mojoj Inicijativi za globalno obrazovanje, koju sam pokrenuo 2012. godine, s ciljem da započne građenje svetskog pokreta za unapređenje kvaliteta obrazovanja i podsticanje globalnog državljanstva.“ Bivši američki predsednik Bil Klinton, sadašnji potpredsednik Džo Bajden, kao i britanski princ Vilijem poslali su pozdravne video-poruke, a vladar Ujedinjenih Arapskih Emirata šejk Muhamed bin Rašid el Maktum, inače pokrovitelj nagrade, lično je prisustvovao dodeli. Svečanost je bila i glamurozna, budući da su joj prisustvovala brojne zvezde iz Holivuda i indijskog Bolivuda.

„Varki fondacija veruje da svako dete zaslužuje živo i stimulatívno školsko okruženje koje budi i podržava njegov puni potencijal. Smatramo da je za postizanje tog cilja najbitnija strast i kvalitet učitelja i zato nastojimo da podižemo globalne nastavne kapacitete i bacimo seme izvrsnosti i inovativnosti iz koga će nići sledeća generacija edukatora. Ustanovili smo i ovu nagradu da skrene pažnju na ogroman rad učitelja širom sveta. Otkrivajući na hiljade priča junaka koji su promenili živote mnogih mladih ljudi, nagrada će, nadamo se, inspirirati i privući mlade učitelje“, ističe se u pres-materijalu ponudnom na veb-sajtu Fondacije. Kao kriterijumi za izbor učitelja navode se primena inovativnih i efikasnih nastavnih metoda, vidljivi rezultati đačkog učenja, prenošenje vrednosti koje će mlade učitelji budućim građanima sveta, zalaganje za učiteljsku profesiju i u široj zajednici, kao i ohrabivanje mladih da se bave ovim zanimanjem.

Ovogodišnja dobitnica nagrade Hanan Al-Hrub nastavnica je u srednjoj školi „Samiha Kalid“, državnoj školi u Ramadi, i njena životna priča sastavni je deo i motivacija za izuzetna postignuća u obrazovanju mladih. I njeno dvoje dece je, naime, među mnogom drugom palestinskom decom, bilo traumatizovano jednim incidentom ratnog nasilja kome su prisustvovala vraćajući se iz škole. Hanan je smatrala da njena deca u školi nisu dobila potrebnu psihosocijalnu podršku da se nose s tom traumom te da je to uticalo na njihov školski učinak. Podstaknuta tim iskustvom, okrenula se učiteljskoj profesiji da bi lično mogla da pomogne drugoj deci koja su bila svedoci ili su i sama bila izložena nasilju. Mediji koji su izvestili o nagradi prenose da je „rad gospođe Hrub otelotvorenje posvećenosti miru, razumevanju i rešavanju sukoba“. „Ona neprestano naglašava i od svih traži saradnju, poverenje, građenje dobrih odnosa i poštovanje svakog pojedinca. Pored akademskih postignuća, njen rad je doveo i do značajnog pada nasilničkog ponašanja u školama u kojima je to bila česta pojava.“ U obrazloženju nagrade se dodaje da su njeni napori učitelja imali vidan uticaj – danas njen pristup i metodologiju primenjuju i brojni kolege, a takođe evidentnim rezultatima, u školama u kojima rade. Svoje profesionalno iskustvo dobitnica nagrade deli s kolegama na obrazovnim seminarima i konferencijama i o tome je napisala knjigu „Igramo se i učimo“.

Dobitniku Globalne učiteljske nagrade pripada i novčana nagrada od milion dolara. Prema propozicijama, ta suma se dobitniku isplaćuje u jednakim ratama tokom deset godina, pri čemu mu Varki fondacija obezbeđuje i finansijsko savetovanje. Varki fondacija je neprofitna privatna organizacija osnovana kako bi se poboljšalo obrazovanje siromašne dece kroz projekte koji ohrabruju upis u škole i programe obuke učitelja i nastavnika širom sveta. U okviru multinacionalne Varki grupe, 2010. godine ju je osnovao obrazovni filantrop Sani Varki (Sunni Varkei), poreklom indijski biznismen koji živi u Dubaiju. U oblasti obrazovanja Varki fondacija saraduje s brojnim partnerima širom sveta, kao i globalnim telima kao što su Unesko i Unicef.

**GLOBAL
TEACHER
PRIZE**
VARKEY FOUNDATION

Od dobitnika se traži da zastupa ideju unapređenja obrazovanja i da deluje kao globalni ambasador Varki fondacije učešćem u javnim događajima i forumima, vezano za učešće u ugledu učiteljske/nastavničke profesije. Uslov je i da dobitnik nagrade nastavi da radi kao učitelj/nastavnik još najmanje pet godina. Prošlogodišnja, prva dobitnica ove prestižne i vredne nagrade, američka učiteljica Nensi Atvel sav novac poklonila je školi koju je osnovala.

Globalna učiteljska nagrada je deo dugogodišnje posvećenosti Varki fondacije poboljšanju položaja nastavnika. U novembru 2013. Fondacija je objavila Globalni učiteljski statusni indeks, kao prvi pokušaj da se uporedi status nastavnika u 21 zemlji. Istraživanje je pokazalo značajne statusne razlike, od zemlje do zemlje, kao i činjenicu da u većini zemalja između trećine i polovine roditelja neće ohrabrivati svoju decu da odaberu profesiju učitelj. U Velikoj Britaniji, na primer, na pitanje koja profesija ima status sličan učiteljskoj, većina anketiranih je navela medicinske sestre i socijalne radnike, a samo pet odsto je učitelj uporedilo s lekarima. Takođe, samo 21 odsto anketiranih smatra da učenici poštuju svoje nastavnike.

UČENICI IZ SRBIJE NA PISA TESTOVIMA 2018.

(Nastavak sa str. 1)

Đaci iz Srbije učestvovali su u sledećem ciklusu međunarodne provere postignuća učenika - PISA 2018 - najavio je 10. aprila 2016. godine ministar prosvete, nauke i tehnološkog razvoja dr Srđan Verbić. „Na vreme smo pripremili sve tako da ćemo u učestvovati u šestom ciklusu PISA testiranja. Srbija je uspešno realizovala četiri uzastopna istraživačka ciklusa. Posle jednog preskočenog ciklusa 2015. godine, uključili smo se u pravom trenutku u naredni istraživački ciklus PISA 2018, za koji su pripreme već počele,“ rekao je on. Prema njegovim rečima, obrazovna politika ne sme da zavisi od raznih ličnih mišljenja, implicitnih stavova u društvu ili interesa bilo koga drugog osim učenika. On je istakao, da će u PISA testiranju koje sledi, učenici iz Srbije po prvi imati proveru postignuća iz finansijske pismenosti, pored provere postignuća iz čitalačke, matematičke i naučne pismenosti, kao što je bilo u svim dosadašnjim ciklusima. „Po prvi put ćemo“, rekao je

Verbić, „videti i kako se naši učenici snalaze u potpuno elektronskom testiranju“, navodi se u saopštenju Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja. „Značajno je što ćemo u ovom ciklusu prikupiti bogatstvo podataka kako o čitalačkoj, matematičkoj i naučnoj pismenosti, tako i o finansijskoj pismenosti. U skladu sa onim što saznamo planiramo i mere, a posebno ćemo posvetiti pažnju sekundarnim analizama podataka“, dodao je Verbić.

PISA testiranje, najveća međunarodna provera postignuća učenika, obavlja se svake tri godine i testiraju se učenici koji napune 15 godina. Srbija učestvuje od 2001. godine, od kada su realizovana četiri ciklusa istraživanja 2003, 2006, 2009. i 2012. godine. Koordinatorica PISA istraživanja u Srbiji prof. dr Dragica Pavlović Babić navela je da u predstojećem ciklusu učestvuje više od 80 zemalja, čime se nastavlja trend porasta broja učesnika. „PISA istraživanje ne služi da se ispita koliko su dobro učenici savladali nastavne programe, već u

kojoj meri je obrazovni sistem omogućio da učenici steknu funkcionalna i relevantna znanja“, objasnila je ona. „Na nivou celog projekta biće testirano više od pola miliona učenika istog uzrasta. Glavna istraživačka studija biće realizovana tokom aprila i maja 2018. godine, probno testiranje u proleće 2017, a rezultati će biti javno dostupni krajem 2019. godine“, navela je Pavlović Babić.

УМИСЛИО ДА ГА (СИНДИКАТИ) ВОЛЕ!

- Ниједан од синдиката не жели да, после избора, Срђан Вербић буде поново министар просвете • Председници синдиката у чуду - „одакле му таква идеја”
- Вербићев мандат обележио је један од најдужих штрајкова у историји српског образовања, током којег су синдикати више пута тражили његову смену

(Наставак са стр. 1)

Министар просвете Срђан Вербић умислио је да га синдикати воле. Чуј воле, обожавају! Он је „мртав-ладан” испалио „к’о из топа” да је задовољан сарадњом са синдикатима просвете и да би они сигурно били за то да он буде министар и у новој влади?! С друге стране, поједини лидери синдиката тврде да „министар халуцинира“!

Дому ученика средњих школа у Краљеву.

Његову изјаву „да би синдикати желели да он остане министар просвете“, новинари су одмах проверили код челника синдиката просвете. Резултат је очекиван – ниједан од четири репрезентативна синдиката образовања не жели да

Вербић требало да буде министар просвете и у новој влади?” одговорили су негативно у чак 83 одсто случајева.

Коментаришући Вербићев став да би га синдикати просветара „сигурно подржали“, председници синдиката у чуду су питали „одакле му таква идеја”. Вербићев мандат обележио је један од најдужих штрајкова у историји српског образовања, током којег су синдикати више пута тражили његову смену. – Лично сам веома задовољан какав став имају синдикати према мени као министру просвете. Када бисте их питали да ли желе да будем поново министар у влади, они би рекли да. А ја бих на исто питање рекао што да не“, истакао је Вербић приликом обиласка краљевачких школа.

„Лично сам веома задовољан какав став имају синдикати према мени као министру просвете. Када бисте их питали да ли желе да будем поново министар у Влади, они би рекли да. А ја бих на исто то питање рекао, што да не”, истакао је 25. марта ове године Вербић на отварању радова на изградњи спортске сале у

Срђан Вербић буде поново министар просвете после избора.

За разлику од нарцисоидног министра посетиоци сајта националне ТВ Н1 који је, међу првима пренео претходну вест на питање „Да ли би Срђан

ПАВЛОВИЋ: ВЕРБИЋ ИПАК БОЉИ ОД ВАЗДУПЛОХОВА!

Упитан да ли је у међувремену дошло до отопљавања односа и приближавања ставова, председник Синдиката образовања Србије Бранислав Павловић одговара да не зна одакле Вербићу закључак да би га синдикати подржали. „Он је тек пре неколико месеци почео да се понаша као министар, када је рекао да би требало смањити број часова грађанског васпитања и веронауке. Ми бисмо сигурно волели неког бољег и искуснијег, али док не видимо ко су кандидати за министра просвете у новој влади, не бих да се изјашњавам. Али ако ће да дође Бабић ваздуплохов, онда боље да остане Вербић“, сматра Павловић.

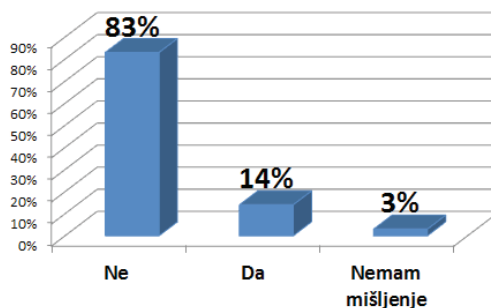
Председник ГСПРС „Независност” Томислав Живановић оцењује да Вербић „није за преговарача” и да нема политичку тежину да би спроводио реформе. Он каже да није задовољан резултатима ни министра просвете, ни владе, те да је Вербићев једини успех што је смањио политизацију образовања.

„Није он лош, са њим може да се разговара, али је његова грешка што је изабрао лоше сараднике. Не ваља му инспекција, школске управе не раде како треба, има лоше помоћнике... А ако нико од њих не ради добро, ни министар не може да функционише. У целини гледано, са њим нисмо имали ни проблема ни користи” – каже за Данас Слободан Брајковић, председник Синдиката радника у просвети Србије.

Ни Унији синдиката просветних радника, која је организовала „хлађење министра“ заливајући га водом и гађањем бочицама са истом, није јасно како је Вербић дошао до закључка да га подржавају. „Да је имао само петомесечни штрајк он би требало да оде, да не помињем хаос који су правилници о ценузе иззвали почетком школске године, да не помињем што још није извршено преузимање технолошких вишкова... По нама, он апсолутно треба да оде. Да нас неко пита, рекли бисмо да министар просвете мора да буде човек који је искусио наш хлеб“, каже Јасна Јанковић, председница Уније.

Председница Самосталног синдиката предшколског образовања и васпитања Љилана Киковић била је јасна: „Он предшколце никада није помињао када је говорио о просветним радницима, нити нас је сматрао делом образовања. Нека га подржавају ти које је помињао. Када је требало да просветни радници добију једнократну помоћ, нас је изоставио, кад је било најављено принудно пензионисање жена, он је говорио само да неће бити довољно наставног кадра у школама, али не и о запосленим у предшколским установама. Ми уопште нисмо задовољни његовим радом“, каже Киковићева, чији је синдикат током последњег штрајка тражио Вербићеву смену.

Da li bi Srđan Verbić trebalo da bude ministar prosvete i u novoj vladi?

Милорад Антић, председник Форума средњих стручних школа, није могао да поверује да је министар нешто тако рекао, сматрајући то сулудом, нереалном и неодговорном изјавом. „То су речи фантазије, ма то су халуцинације. Он то мора да је сањао. Нешто није у реду са министром, иако он јако добро барата риболовачким причама. Не да нисмо задовољни односом са њим, него смо разочарани. Ми немамо ту срећу да добијемо квалитетног министра просвете који ће поштовати просветне раднике и образовање. Он није урадио ништа конкретно да би био запамћен и да би ми били задовољни. Само је давао лажна обећања“, истиче Антић.

Његов колега Миодраг Сокић и бивши председник Форума београдских гимназија, каже да је катастрофално ако актуелни министар Вербић тако мисли. „Јако препотентна изјава. Мора да га је нека мука натерала да то изговори. Боље би било да министар више не узима синдикате у уста. То што је био културан и дочекао нас са кафом не значи да смо ми задовољни њиме. Нема разлике између њега и претходних министара. Ми од 2001. године немамо министра који ради за образовање, већ против њега. Чиме Вербић има да се похвали, а да му просветни радници буду захвални“, пита се Сокић.

Вучић: Вербићу, ти си Out

А у Влади Србије, у уторак 23. марта пале су можда и пророчке речи - OUT OF THE BOX. Наиме, тога дана студенте ФОН-а примио је премијер Србије Александар Вучић. Честитао им је на успеху уз поруку да је Србији потребно још таквих младих људи.

Ту је нашао и министар школски Срђан Вербић, који је са студентима разговарао о ванстандардном размишљању као путу до успеха, за шта се на енглеском језику користи израз „Out of the box” („Размишљање ван оквира” - буквално „Изван кутије”, прим.а). То је неколико пута поновљено, а премијер није издржао, а да свом министру не додаци како је и сам такав. „Ти си, Вербићу, „Out of the box увек“, рекао је Вучић. Да ли је Вербић out, или in видећемо ускоро, али познавајући Вучића једино смо сигурни у то да је сигурно једно – да ништа није сигурно!

POTEMKINOVE DIPLOME

Piše: Marko Veković*

Kad je ruska carica Katarina Druga putovala kroz novoosvojene ruske teritorije oko današnjeg Krima, negde u kasnom 18. veku, ruski knez i namesnik tih teritorija Grigorij Potemkin napravio je makete celih sela duž maršrute caričine povorke. Ceo poduhvat je imao cilj da izgradi sliku o vrednosti teritorija kojima je upravljao, i tako ubedi caricu u svoje upravljačke kvalitete. U istoriji je ovaj poduhvat ostao poznat kao „Potemkinova sela“, i koristi se u razgovoru da opiše samo privid postojanja nečega, lažnu sliku. Nameće se pitanje, da li Srbija pravi svojevrsno Potemkinovo selo sačinjeno od diploma visokog obrazovanja?

Selo napravljeno od mnogobrojnih diploma koje su građani i građanke Srbije stekli poslednjih godina izgleda zaista impresivno. Pored standardnih kuća i okućnica sačinjenih od raznih diploma osnovnih studija, sertifikata i uverenja, ovo selo se ističe i gradom od master diploma, koje zamišljam kao poslednju liniju odbrane centralnog dela sela u kojem se nalazi monumentalna građevina od, pogadate, doktorskih diploma. Ovo selo nastavlja da raste, s tendencijom da preraste čak i u grad (ukoliko dostignemo tu famoznu kvotu od 40 odsto visokoobrazovanih), i odaje utisak da su stvari u najboljem redu. Ali nisu. Kao i Potemkinovo selo, i ovo naše selo koje gradimo je samo farsa, lažna slika koju stvaramo o sebi samima. Posledice gradnje ovog sela su nesagledive.

Uveren sam da se uvećavanjem našeg sela uvećavaju naši problemi kao društva. Što veće selo, veća je njegova senka koju baca na najbolje što naša zemlja ima – mlade, poletne, inteligentne, vredne, željne znanja i rada, studente i studentkinje. Ne zaboravite da imamo i takvih, mnogo više nego što mislite, ali ipak mnogo manje

nego što lažna slika pokazuje. Nažalost, tržište rada u Srbiji nema mehanizam za razlikovanje pravih i malo manje pravih diploma. Nemamo mehanizam koji bi u prvi plan stavio najbolje što imamo i što naš obrazovni sistem proizvodi. Na državi je da obustavi gradnju ovog Potemkinovog sela. Verujem da bi to bila jedna od retkih obustava radova koja bi svakog zabrinutog građanina za budućnost ove zemlje obradovala. Međutim, izgleda da država podstiče gradnju ove građevine, i to na barem dva načina: zapošljavanjem ljudi s lažnim, šupljim diplomama, i posledično znanjem, s jedne strane, i nekažnjavanjem očiglednih slučajeva kršenja akademske čestitosti, kao što je recimo plagiranje naučnih radova, s druge. Čini mi se da ni sada, u jeku izborne kampanje, nigde ne možemo čuti da se neko bavi ovim, po mom mišljenju, veoma važnim problemom, a kamoli da predlaže načine za njegovo rešavanje.

Istini za volju, Srbija nije jedina zemlja u regionu u kojoj se gradi ova građevina, koja će se u nekom trenutku urušiti kao kula od karata. Iako ih ima sve više, diploma visokog obrazovanja se sve manje ceni – pogotovo u Crnoj Gori i Bosni i Hercegovini.

Visoko obrazovanje treba, i mora, da bude dostupno svima. Međutim, došli smo do toga da se nekada čuveno pitanje „da li ću završiti fakultet?“ pretvorilo u „kada ću završiti fakultet?“. Smatram da to nije dobro za naše društvo, niti državu. Da, Srbija gradi svoje Potemkinovo selo od diploma visokog obrazovanja. Ali s jednog velikom razlikom u odnosu na Potemkina. Mi zavaravamo sami sebe.

*Asistent na Fakultetu političkih nauka u Beogradu, gostujući istraživač na Univerzitetu Kolumbija, Njujork

ODLUKA MINISTRA PROSVETE DA DESTIMULIŠE NAJVREDNIJE ĐAKE

Piše: Slobodan Ogrizović*

Pre nekoliko dana je u „Političac“ objavljena kratka (i „loša“) vest za talentovane đake, da neće više dobijati dodatne poene za osvojenu prvu, drugu i treću nagradu na republičkim takmičenjima u osmom razredu, osim ako ne upisuju specijalizovane škole, uz obrazloženje ministra Verbića da „deca treba da idu na takmičenje jer ih to interesuje, a ne što im to donosi i bodove“.

Naprossto je neverovatno da niko iz celog sistema raznih društava i institucija koje se bave organizacijom takvih takmičenja, pa čak i niko od direktora gimnazija, u koje će se sutra upisivati ta deca, nije našao za shodno da prokomentariše tu neverovatnu odluku. Osim ako ćutanjem ne podržavaju ukidanje dodatnih poena za male takmičare.

Kao otac dvoje dece, od kojih je starije osvojilo (a ne dobilo) dodatne poene za uspehe na republičkim takmičenjima (i već upisalo gimnaziju), a drugo se uspešno takmiči i možda će i ono osvojiti neku sličnu nagradu, mogu sa sigurnošću reći da je znanje potrebno za osvajanje pomenutih nagrada za tri koplja ispred znanja potrebnog za dobijanje jedne (prosečne) petice u školskom obrazovanju, pa čak i znanja potrebnog za odlične rezultate na maturskim testovima. Po slobodnoj proceni, oko pet promila od ukupnog broja đaka osvoji neko od prva tri mesta na republičkim ili međunarodnim takmičenjima. I umesto da se ti učenici potpuno oslobode polaganja

maturskih ispita (što je mnogo logičnija odluka) sada im se oduzima i ti mukom stečeni bodovi. Osim interesovanja za određenu oblast ili predmet, daci su svakako bili motivisani i mogućnošću da osvoje dodatne bodove za upis u gimnaziju. Ako već država ili ministar ne mogu da obezbede bogate nagrade za najuspešnije, ili da se barem ponekad prevare pa da nadoknade troškove roditeljima za učestvovanje đaka na republičkim i međunarodnim takmičenjima, onda barem ne moraju da diraju te ekstra bodove, zarade uz veliki trud i odricanje.

Ne mogu da shvatim zašto se ovakve odluke donose (skoro uvek) naprečac? Na osnovu kakvih zaključaka i kakvih studija se donosi jedna takva odluka? Zašto, pre donošenja svoje odluke, ministar nije popričao sa takvom decom, zašto nije organizovao anketiranje svih prošlogodišnjih pobednika na raznim takmičenjima – da barem čuje ili sazna njihov stav prema dobijanju ili nedobijanju bodova za uspeh na takmičenjima?

Mogu samo da se nadam da će premijer lično, odmah ukinuti prilično besmisleno odluku svog ministra, ili da će sledeći ministar prosvete, kao svoju prvu odluku, ukinuti odluku svog prethodnika, na veliku radost talentovane dece, njihovih roditelja, nastavnika, školskih i gimnazijskih direktora, kao i organizatora republičkih i međunarodnih takmičenja.

*roditelj, Beograd

ISTORIJA RELIGIJE UMEMO VERONAUKU

Piše: Anda Petrović

Zahvalna sam Petru Grujiću piscu članka „Osnovi religije umesto verske dogmatike“, jer u dosadašnjim raspravama na tu temu još nisam čula, niti pročitala nešto tako inteligentno i razumljivo. I sama objašnjenja ministra Verbića, veoma opravdana i dobronamerna, nisu javnosti pružila toliko jasnih dokaza za predlog o promeni sistema nastave verskog i građanskog vaspitanja.

Rasprave koje sam čula na radiju i televiziji vodili su nastavnici jednog ili drugog predmeta, lično zainteresovani za taj posao. A do sada nisam čula, niti videla

da na isti način objašnjavaju svoje stavove profesori, na primer, matematike ili hemije, ili bilo kog drugog školskog predmeta, nego o potrebi, sadržaju i načinu nastave tih disciplina raspravljaju stručna tela koja okupljaju pedagoge, psihologe, naučnike, vrhunske prosvetne radnike, a ne predmetne nastavnike iz ove-one susedne škole, koji ima svoje interese i privatna ubedenja.

Uz ovo, neprekidno se govori o preteranoj opterećenosti đaka gradivom, a u isto vreme manjkom časova za neke osnovne predmete, kao što su maternji jezik, prirodne nauke, pa i fizičko vaspitanje. A paralelno, osam godina izučavanja materije koja se može savladati za najviše tri-četiri razreda u mladem ili stari-

jem uzrastu, sa jednim časom nedeljno.

Više je nego koristan predlog Petra Grujića da se umesto verske nastave izučava istorija religije kao objektivna nauka, umesto „sipanja“ vere u dečiju glavu, što može biti posao porodice i crkve, a ne škole. Nameravali to ili ne, veroučitelje podučavaju decu samo u korist svoje „discipline“ što samim tim kod njih stvara suprotno mišljenje i raspoloženje prema drugima.

U tom smislu shvatam veoma opravdano objašnjenje Petra Grujića o dogmatskoj suštini sadašnje verske nastave čitavih osam godina.

*novinar i književni prevodilac

ZAŠTO ISTORIJA RELIGIJE

Piše: Stanko Andrić*

Zahvaljujem medijima što ustupaju svoj prostor i omogućavaju dobronamernim čitaocima da predlažu Ministarstvu prosvete da se veronauka preimenuje u istoriju religije i argumentovano obrazlože. Ovaj predmet bi sadržao unifikovanu i univerzalnu tematiku. Optimalno bi se i jednoobrazno rešio problem nastavnika i udžbenika. Udovoljilo bi se zahtevima svih konfesija.

Ispoštovao bi se princip laicizma u preambuli našeg Ustava. Nastava bi bila ujed-

načena, bez ekscesa i improvizacija. Ostvarile bi se znatne uštede. Primera radi, evo samo nekih za sve prihvatljivih tema: šta je religija, šta je svet, Bog, vernik, obred, sveštenik, smrt i onostrano, svetilišta u prirodi i ona sagrađena ljudskom rukom, šta je zakon, dobro i zlo, tajna, mistika itd., sve postojeće objavljene religije i verovanja u svetu, sa karakterističnim obredima. Bio bi to uslov izgradnje kompletne ličnosti učenika, bez manipulacije i ciljane indoktrinacije.

*Beograd

И "ВЕЧИТИ" СТУДЕНТИ ТРАЖЕ ПОМОЋ ОД ВУЧИЋА

"Апелујемо на Вас, вашу добру вољу и жељу да Србија буде што образованија земља, те Вас молимо да нас не заборавите и не препустите на милост пукој бирократији. Ако се залажете за једнакост свих и беспоговорно поштовање Уставом загарантованих права, испоштујте и наше право да завршимо студије по програму по ком смо и започели", наводи се у писму које су премијеру Александру Вучићу упутили студенти, уписани на факултете и више школе пре ступања на снагу садашњег Закона о високом образовању. У допису, студенти тврде да не користе предизборну кампању и да су пре расписивања избора покренули петицију са захтевом да им се продужи рок за дипломирање после 30. септембра.

Они уверавају Вучића да "нико од 4.200 потписаних старих студената није лењ и неодговоран". Подсећају и да је информације о броју ових студената својевремено Министарству просвете доставило само 42 факултета, од 96 високошколских установа у Србији и да их према тим непотпуним подацима има скоро 19.000. Студенти одбацују наводе чедника Министарства просвете да су терет држави и да би ново продужење рока за дипломирање само њима било непоштено према болоњцима.

"Никако не можемо бити на терету ни држави ни факултетима, јер у просеку од 30.000 до 45.000 динара плаћамо сваке године обнову студијске године, а притом и сваки излазак на испит. Ако то помножите са 30.000 старих студената, рачуница је јасна. Нико од нас се није бунио на висину обнове године, иако је превисока, али смо свесни наше ситуације, па у тој мери сносимо и последице", поручују студенти и моле премијера за разумевање, као што су га и Црна Гора и Босна и Херцеговина имале за "своје" студенте.

КАПК: ОБУСТАВЉЕНА АКРЕДИТАЦИЈА ИСТУРЕНИХ ОДЕЉЕЊА

Комисија за акредитацију и проверу квалитета (КАПК) одлучила је да одложи акредитацију истурених одељења факултета и високих школа, као и студијских програма који се изводе на даљину и на енглеском језику, како би се стало на пут неконтролисано бујању мреже високошколских установа. Председник КАПК Темал Долићанин о томе је обавестио чланове Националног савета за високо образовање на јучерашњој седници. Образложивши одлуку, он је рекао да број високошколских установа, а нарочито истурених одељења неконтролисано расте, а квалитет високог образовања пада. Долићанин је нагласио да су капацитети КАПК ограничени, а поступак акредитације јединица ван седишта матичних установа, студијских програма за извођење на даљину и на енглеском језику "није до краја дефинисан".

Други разлог за овакву одлуку је жеља Комисије да што квалитетније спроведе реакредитацију високих школа струковних студија и академија струковних студија, којима је истекао петогодишњи период од претходне акредитације. Долићанин је навео да је досад акредитовано више од 50 високошколских јединица ван седишта матичних установа, а да је КАПК-у предати око 80 захтева за отварање нових одељења. Председник Комисије је поручио будућим студентима да уписују само акредитоване студијске програме на акредитованим установама.

Национални савет за високо образовање подржао је предлог КАПК за измену и допуну стандарда за акредитацију високошколских установа и студијских програма, с обзиром да су важећи донети још 2007. године. На седници је речено и да ће бити прекинута пракса да установе по добијању акредитације студијских програма у врло кратком року подносе захтеве за измену и допуну тих програма, у циљу повећања броја студената.

АКАДЕМЦИ ПРОТИВ УКИДАЊА ПРАГА ОД 48 БОДОВА

Нову владу и Министарство просвете сачекаће захтев студената са државних универзитета за поновну измену Закона о високом образовању, како би 48 ЕСП бодова и даље био услов за буџетски статус. Други захтев је да студенти уписани 2012. године, који су током последње године студија били на буџету, задрже тај статус и током такозване продужене године. Овај сценарио спрема се ако до почетка наредне академске године не буде усвојен нови закон о високом образовању, на коме тренутно ради актуелно руководство Министарства просвете. Уколико, међутим, екипа министра Срђана Вербића остане и настави да инсистира на увођењу линеарног модела финансирања високог образовања, студенти најављују "тешке преговоре".

Председник Студентске конференције универзитета Србије (СКОНУС) Милан Петковић каже да ће у наредном периоду бити одржани састанци са представницима академица са свих универзитета у Србији, како би заузели заједнички став и спремно дочекали нову просветну власт. Наводи и да су разговори са представницима Министарства застали последњих месеци, јер и они чекају расplet избора. "Ово Министарство има намеру да уведе линеарни модел финансирања високог образовања, против кога је већина студената. Министарство каже да је тај модел праведнији, јер сада студент са 48 бодова има сва права, а са само једним бодом мање - никаква. Ако из овог угла посматрате ствари, то је тачно. Али, с друге стране, то је покушај да се на „мала врата“ укине граница од 48 бодова за буџетско финансирање. Сматрамо да се мора наћи компромис између садашњег решења и онога за шта се залаже Министарство. Уколико Министарство остане чврсто у својој намери, могу да кажем да нам следе тешки преговори", - истиче Петковић, напомињући да ће СКОНУС бити на страни већине студената. Он изражава сумњу да се иза приче о увођењу линеарног модела финансирања крије намера да се смањи издвајање из буџета за финансирање високог образовања, тачније за студенте.

ПОЧЕО УПИС ПРВАКА

Како је саопштило Министарство просвете, упис ученика у први разред почео је у петак 1. априла. У први разред основне школе уписује се свако дете које до почетка школске године има најмање шест и по, а највише седам и по година. Ове године се уписују деца рођена у периоду од 1. марта 2009. до 28. фебруара 2010. У наведеном периоду на територији Републике Србије рођено је 69.962 малишана. Да би се дете уписало у први разред, родитељи треба да доставе извод из матичне књиге рођених, пријаву пребивалишта, потврду о похађању припремног предшколског програма. Уз документацију потребну за упис, родитељи достављају и доказ о здравственом прегледу детета. Упис ученика траје до 31. маја, с тим што школе могу да уписују прваке и после тог датума. Школа је дужна да упише свако дете које живи на подручју школе. Школа може да упише и дете с подручја друге школе у складу с могућностима школе. У школској 2016/2017. биће више од 1.200 деце која ће бити уписана у први разред у односу на школску 2015/2016. годину.

Изузетно, деца из осетљивих друштвених група могу да се упишу у школу, без доказа о пребивалишту родитеља и потребне документације. Ако дете старије од седам и по година због болести или других разлога није уписано у први разред, може да се упише у први или одговарајући разред на основу претходне провере знања.

Испитивање детета уписаног у школу обављају психолог и педагог школе на матерњем језику детета. Испитивање деце с моторичким и чулним сметњама обавља се уз примену облика испитивања на који дете може оптимално да одговори. У поступку испитивања детета уписаног у школу, школа може да донесе индивидуални образовни план или омогући додатну подршку за образовање. Иначе, локална самоуправа води евиденцију и обавештава школу и родитеље, односно старатеље о деци која су стасала за упис и која су уписана у школу.

Покрајински секретаријат за образовање саопштио је да ће упис ђака првака у школској години 2016/17 трајати од 1. априла до 31. маја 2016. године. Како се наводи, све основне школе у Војводини спремне су за пријем пријава за упис ђака. Из секретаријата очекују да ће у Војводини у 345 основних школа у први разред кренути око 17.900 ђака, као и да је број будућих првака приближан броју ученика који у текућој школској години похађају први разред. Процене су донете на основу броја деце обухваћене припремним предшколским програмом, као и броја деце која нису била обухваћена овим програмом, али су адекватног узраста.

ZARADE U FEBRUARU VRAĆENE U KOLOTEČINU

● **Prosveta 10 odsto ispod proseka** ● **Surčin „šije“ Belu Palanku čak za 50.000 dinara - najveća prosečna zarada od 77.095 dinara** registrovana je na teritoriji te beogradske opštine (na drugom mestu Kostolac sa 68.938, treći Novi Beograd sa 65.916, sledi Lazarevac - 63.235, ..), a na samom dnu našli su se žitelji Bele Palanke, sa svega 27.041 dinara ● **Vojvodanska prosečna plata 42.567 za 1.883 dinara manja od republičke** ● **U banatskim opštinama i najveće i najmanje plate u Pokrajini** ● **Vrščanima za sada najbolje ide** ● **Na poslednjem mestu u Vojvodini Zapadnobački okrug** ● **Južnobački i Južnobačanski okrug imaju prosečne plate veće od Republike**

Prosečna zarada isplaćena u februaru 2016. godine iznosi 61.279 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u januaru 2016. godine, nominalno je veća za 9,9% i realno je veća za 10,0%.

Uočene su i velike razlike, pa tako Beograd „šiša“ Belu Palanku za čak 50.000 dinara! Elem, kako govore podaci Republičkog zavoda za statistiku za mesec februar najveću prosečnu platu imaju zaposleni u kompanijama na teritoriji Surčina, u iznosu od 77.095, dok su na samom dnu žitelji Bele Palanke, sa svega 27.041 dinara. Iako na rubu srpske prestonice, industrijska zona na teritoriji Surčina značajno podiže prosek mesečnih zarada u Beogradu, ali i u Srbiji. Zaposleni na ovoj opštini zarađuju čak 20.000 više od prosečnog Beograđanina, a čak 45.000 dinara više od zaposlenih u „najsiromašnijem“ delu beogradskog regiona - Mladenovcu.

Prema oceni Stevana Šuše, predsednika Skupštine opštine Surčin, razlog tome je i dobra saobraćajna povezanost s velikim saobraćajnicama. „Dobro poslovanje društvenih kompanija vezanih za aerodrom „Nikola Tesla“, veliki broj transportnih firmi, skladišta, ali i proizvodnih pogona, razlog su razvijene privrede u ovom delu grada“, objašnjava Šuša i dodaje da se privrednici i dalje raspituju za zemljište, naročito za ono u društvenom vlasništvu i ono bliže

auto-putu. Za Surčinom ne zaostaju ni Kostolac, sa 68.938, Novi Beograd, gde zaposleni u proseku primaju 65.916 dinara, i Lazarevac, sa 63.235 dinara, za šta je najzaslužnija „Kolubara“.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa isplaćena u februaru 2016. godine iznosi 44.450 dinara. U poređenju sa prosečnom zaradom bez poreza i doprinosa isplaćenom u januaru 2016. godine, nominalno je veća za 9,9% i realno je veća za 10,0%. Prosečna februarska neto plata u Srbiji iznosi 44.450 dinara, a niži od proseka u proteklom mesecu bili su stanovnici Kragujevca

(41.013), Niša (39.835), Vranja (38.021), Leskovca (33.716) i Prokuplja (33.259). Ipak, na samom dnu, pored Bele Palanke, bili su i Čičevac (27.269), Žabari (27.426) i Mali Crnić (27.426). Vojvodanska prosečna plata prošlog meseca iznosila je 42.567 i bila je 1.883 dinara manja od republičkog proseka.

Od sedam oblasti u Vojvodini, platu veću od republičkog proseka imaju samo dve: Južnobačka i Južnobačanska. Prosečna februarska zarada u Južnobačkoj oblasti je 46.617, a u Južnobačanskoj 46.200 dinara. Preostalih pet oblasti u Vojvodini imale su prošlog meseca prosečne plate ispod 40.000 dinara, odnosno pet i više hiljada manje od republičkog proseka.

Od vojvodanskih opština najveća prosečna plata prošlog meseca zabeležena je u Vršcu – 53.282 dinara, zatim u Novom Sadu – 49.962, pa Pančevu – 49.522 dinara. Prosečna februarska plata u Bačkoj Palanci bila je 49.002, Apatinu 47.496, Beočinu 47.376, Pećincima 46.395, Kanjiži 43.638 i Zrenjaninu 42.093 dinara. Međutim, kada se poredi prosečna februarska plata ove godine i prošle, najveći pad beleži se upravo u opštinama koje imaju veće prosečne zarade. Tako je ovogodišnja prosečna februarska plata u Bačkoj Palanci tri procenata manja, u Beočinu 7,9 odsto, u Somboru osam, u Apatinu i Alibunaru po 5,6, u Senti 4,5, u Odžacima pet procenata...

Kada je reč o najmanjim prosečnim platama, u februaru je ona u Vojvodini zabeležena u Alibunaru – svega 27.817 dinara. To znači da je prosečna alibunarska februarska plata 16.633 dinara manja od republičke i 13.750 dinara od proseka Vojvodine. Prosečna plata u Bačkom Petrovcu u februaru iznosila je 30.645, u Plandištu 30.774, Malom Idošu 30.868, Sečnju 30.950, Titelu 31.709, Žitištu 32.177 dinara.

Najveći rast prošlomesečne prosečne plate u odnosu na prvi mesec 2016. godine zabeležena je u opštini Odžaci. Tamo je ona porasla čak 99,4 odsto pa je sada 38.591 dinara. Valja podsetiti na to da je januarska prosečna plata u toj opštini bila 29.091 dinara, samo zbog toga što su zaposleni u javnim službama januarsku platu dobili krajem decembra prošle godine pa je decembarski prosek bio iznad 60.000 dinara. Pošto u januaru nisu imali januarsku platu, prosek je bio znatno manji, ali se već u februaru vratilo u „normalu“, odnosno na prosek koji inače ima ta opština. Veliki rast, od 49,5 odsto, beleži prosečna plata u opštini Kovačica, pa sada iznosi 35.877 dinara, a u januaru je bila 29.936. Opština Kovin ima februarsku zaradu 38,8 procenata veća u odnosu na januar, opština Srbobran 45,9 odsto, Irig 35,1 odsto...

Period	Zarade u prosveti i republički prosek					
	Prosečne zarade			Prosečne zarade bez poreza i doprinosa		
	Ukupno RS	Obrazovanje	Indeks (3:2)	Ukupno RS	Obrazovanje	Indeks (6:5)
1	2	3	4	5	6	7
IX 2015	60.503	55.301	91.40	43.925	39.799	90.61
X 2015	60.767	54.644	89.92	44.124	39.376	89.24
XI 2015	60.913	58.974	96.82	44.166	42.370	95.93
XII 2015	70.763	59.894	84.64	51.485	43.069	83.65
I 2016	55.763	55.190	98.97	40.443	39.696	98.18
II 2016	61.279	55.754	90.98	44.450	40.101	90.22

	Zarade		Neto zarade	
	I 2016	II 2016 I 2016	II 2016	II 2016 I 2016
Republika Srbija	61279	109,9	44450	109,9
Srbija - Sever	67959	111,0	49326	110,9
Beogradski region	76453	109,9	55533	109,8
Region Vojvodine	58708	112,7	42567	112,7
Zapadnobački okrug	51512	117,7	37323	118,0
Južnobačanski okrug	63752	111,7	46200	111,9
Južnobački okrug	64246	115,0	46617	114,9
Severnobačanski okrug	52048	110,4	37727	110,5
Severnobački okrug	53387	103,6	38627	103,2
Srednjobanatski okrug	54333	109,6	39436	109,9
Sremски okrug	53361	114,3	38678	114,1
Srbija - Jug	52407	108,0	37971	108,1
Reg Šumadije i Zap Srbije	51020	108,2	37053	108,1
Reg Južne i Istočne Srbije	54082	107,7	39081	108,1
Reg Kosovo i Metohija	-	-	-	-

Prosečne zarade po zaposlenom u Republici Srbiji, po delatnostima	Zarade		Neto zarade	
	II 2016	I-II 2016	II 2016	I-II 2016
Ukupno	61279	58512	44450	42439
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	52175	50237	37652	36335
Rudarstvo	97999	99414	69985	70924
Prerađivačka industrija	57743	55387	42037	40297
Snabd. el. energijom, gasom i parom	94238	99667	67218	71009
Snabd. vodom i upravljanje otp. vodama	55828	53888	40414	38941
Građevinarstvo	54784	54011	39759	39176
Trg. na vel. i malo i popravka mot.vozila	46807	46189	34199	33897
Saobraćaj i skladištenje	64615	60405	46842	43766
Usluge smeštaja i ishrane	37678	36360	27835	26815
Informisanje i komunikacije	106345	100059	80234	75573
Finansijske delatnosti i delatnost osig.	106967	104202	77424	75431
Poslovanje nekretninama	70325	64968	50933	46974
Stručne, naučne, inf. i tehničke delatnosti	92757	91002	68334	67192
Adm. i pomoćne uslužne delatnosti	52771	50054	38246	36266
Državna uprava i obavezno soc. osiguranje	65524	62825	47104	45116
Obrazovanje	55754	55471	40101	39898
Zdravstvena i socijalna zaštita	57655	48362	41568	34802
Umetnost; zabava i rekreacija	51435	50099	37233	36501
Ostale uslužne delatnosti	44704	42725	33008	31637

Inflacija 0,1 odsto

U Srbiji je u martu ove godine zabeležena deflacija od 0,1 odsto u odnosu na februar, dok su na međugodišnjem nivou potrošačke cene porasle 0,6 procenata, saopštio je Republički zavod za statistiku. Od početka godine indeks potrošačkih cena, kao merilo inflacije, iznosio je 0,4 odsto. Po saopštenju RZS-a, martovskom padu inflacije u odnosu na februar doprinelo je smanjenje cena u grupi rekreacija i kultura od 1,3 odsto, zatim pojeftinjenje hrane i bezalkoholna pića od 0,5 odsto, odeće i obuće od 0,2 i alkoholičnih pića i duvana od 0,1 procenata.

Istovremeno, rast cena je u posmatranom mesecu zabeležen u grupi zdravstvo – 0,8 odsto, transport – 0,6, komunikacije – 0,4 procenata, a po 0,1 odsto su poskupeli i nameštaj, pokućstvo i tekuće održavanje stana, usluge restorana i hotela i obrazovanje. Cene ostalih proizvoda i usluga nisu se bitnije menjale, navodi se u saopštenju.

Period februar 2016/februar 2015. godine

Prosečna zarada isplaćena u februaru 2016. godine nominalno je veća za 3,9% i realno je veća za 2,4% od prosečne zarade isplaćene u februaru 2015. godine.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa isplaćena u februaru 2016. godine nominalno je veća za 4,0% i realno je veća za 2,5% u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u februaru 2015. godine.

Period januar-februar 2016/ januar-februar 2015. god.

Prosečna zarada isplaćena u periodu januar-februar 2016. godine, u poređenju sa prosečnom zaradom isplaćenom u periodu januar-februar 2015. godine, nominalno je veća za 3,4%, a realno je veća za 1,5%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa isplaćena u periodu januar-februar 2016. godine, nominalno je veća za 3,5 i realno je veća za 1,6% u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u periodu januar-februar 2015. godine.

Право на солидарну помоћ

Питање: У којим случајевима запослени у школи има право на солидарну помоћ и из којих средстава се она исплаћује?

Одговор: Једно од новчаних примања на која запослени у основној и средњој школи има право јесте и солидарна помоћ. То право уређује члан 29. Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, број 21/15):

„Послодавац је дужан да запосленом, по основу солидарности, исплати помоћ у случају:

1. смрти брачног друга или детета – у висини трошкова сахране према приложеним рачунима до неопорезивог износа,
2. настанка трајне тешке инвалидности – у висини две просечне плате,
3. боловања дужег од три месеца у континуитету – у висини једне просечне плате једном у календарској години,
4. у случају набавке медицинских помагала или лекова која су дефинисана правилником о медицинско-техничким помагалима која се обезбеђују из средстава осигурања – у висини једне просечне плате.

„У случају смрти запосленог, породица има право на накнаду трошкова сахране према приложеним рачунима, до неопорезивог износа, само код једног послодавца.

„Просечна плата из става 1. овог члана је просечна плата по запосленом у установи у претходном месецу, односно просечна зарада исплаћена у Републици Србији у претходном месецу у односу на месец исплате солидарне помоћи, према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике, ако је то повољније по запосленог.“

Средства за исплату солидарне помоћи дужна је да обезбеди јединица локалне самоуправе у свом буџету, према члану 159. став 2. тачка 3) Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 52/11 и 55/13).

Исплата јубиларне награде

Питање: Да ли је исплата јубиларне награде запосленом обавеза школе и у случају да она за то нема средстава?

Одговор: Школа је обавезна да запосленом исплати јубиларну награду и те обавезе не може се ослободити истицањем чињенице да за исплату нема средстава.

Обавеза исплате јубиларне награде утврђена је у члану 31. став 1. Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, број 21/15).

Према одредби члана 159. став 2. тачка 3) Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 52/11 и 55/13), средства за исплату јубиларних награда запосленима у основној и средњој школи обезбеђују се у буџету јединице локалне самоуправе.

Питање: Запослени је у јануару 2015. године почео да ради у школи а пре тога је радио код другог послодавца, чија делатност нема везе с образовањем и васпитањем. Да ли тај запослени има право на јубиларну награду, пошто у мају 2015. године пуни 10 година радног стажа, с обзиром на то да ће тада у установи за образовање и васпитање имати тек неколико месеци рада?

Одговор: Запослени из вашег питања стећи ће право на јубиларну награду. Он ће то право стећи онда када буде напунио 10 година радног стажа (мај 2015. године).

Овакав одговор заснивамо на члану 31. став 2. Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, број 21/15). Одредба члана 31. став 2. тог акта као услов за стицање права на јубиларну награду утврђује навршавање 10, 20, 30 или 35 година рада оствареног у радном односу, при чему је правно ирелевантно код ког послодавца је запослени радио – битно је само то да се он у тренутку навршења јубиларних година рада налази у радном односу у школи.

Престанак потребе за радом запосленог у школи

Питање: Да ли је питање допунских критеријума у односу на критеријуме из члана 34. Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика и питање разраде критеријума из тог општег акта могуће уређивати правилником о раду а не колективним уговором код послодавца, односно да ли је могуће ово питање уредити правилником о раду ако у школи постоји синдикат?

Одговор: Правилник о раду не доноси се само у случају када у школи не постоји синдикат него и у свим другим случајевима када није закључен колективни уговор код послодавца, о којима говори члан 3. став 2. Закона о раду („Службени гласник РС, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13 и 75/14).

Сва она питања чије уређивање може бити предмет колективног уговора код послодавца могу бити и предмет правилника о раду, што значи

да се и критеријуми за утврђивање запосленог за чијим је радом престала потреба могу разрадити тим актом.

Међутим, сматрамо да увођење допунских критеријума, поред критеријума из Посебног колективног уговора за запослене у основним школама и домовима ученика, не би било законито. Колективни уговор код послодавца (и правилник о раду) може, наравно, садржати одредбе које су повољније од одредаба посебног колективног уговора. Али, те одредбе морају бити повољније за све запослене који су у истој правној ситуацији, а то је овде утврђивање запосленог за чијим је радом престала потреба. Допунски критеријуми били би повољнији за неке запослене у тој правној ситуацији али би за неке запослене у истој правној ситуацији били неповољнији, па би одредбе са таквим критеријумима биле незаконите.

Питање: Да ли се, у случају смањења одељења у млађим разредима, приликом утврђивања запосленог за чијим је радом престала потреба бодују сви наставници разредне наставе – и они који изводе наставу, и они који раде у продуженом боравку – односно да ли сви наставници разредне наставе треба да се у том случају нађу на истој ранг листи? Да ли тада на ранг листу треба ставити и наставника разредне наставе који обавља посао библиотекара?

Одговор: Ако на неком послу, односно радном месту, дође до смањења потребе за радом запослених, бодују се и рангирају само запослени који раде на том радном месту. То значи да се на истој ранг листи за утврђивање запосленог за чијим је радом престала потреба не могу наћи запослени који обављају различите послове, односно раде на различитим радним местима – наставник разредне наставе и библиотекар, без обзира на то што могу имати исто образовање.

Што се тиче наставника разредне наставе који изводи наставу и наставника разредне наставе у продуженом боравку, и један и други треба да се нађу на истој ранг листи само ако правилник о организацији и систематизацији послова послове (радна места) наставника разредне наставе који изводи наставу и наставника разредне наставе у продуженом боравку третира као исти посао (радно место). Ако су у правилнику ти послови раздвојени (што би било исправније пошто описи послова наставника разредне наставе који изводи наставу и наставника разредне наставе у продуженом боравку нису исти), онда се праве две ранг листе – једна за наставнике разредне наставе који изводе наставу, а друга за наставнике разредне наставе у продуженом боравку. Овакав закључак изводимо на основу тога што потреба за радом запослених престаје на одређеној врсти посла (радног места) па је логично да буду рангирани само они запослени који обављају ту врсту посла, а не и они запослени који би, с обзиром на своје образовање, могли да га обављају (али га не обављају).

Ваља напоменути да понуђеном одговору противречи једна од одлука Комисије за тумачење Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика, донета на петој седници тог тела, одржаној 14. марта 2012. године. Поменута одлука односи се на ситуацију у којој је дошло до смањења фонда часова одређеног предмета, у којој се поставља питање да ли се у поступку утврђивања запосленог за чијим је радом престала потреба бодују само запослени распоређени на пословима наставника тог предмета или се бодују сви запослени који испуњавају услове за извођење наставе из групе преосталих стручних предмета, ма шта они до тада предавали. Комисија је у вези с наведеном ситуацијом донела следећу одлуку:

„У поступку утврђивања запослених за чијим је радом у потпуности или делимично престала потреба у школи, бодују се сви запослени који испуњавају услове за извођење наставе из одређене групе стручних предмета.“

Ипак, треба истаћи да тумачење Комисије не представља аутентично тумачење одредаба наведеног колективног уговора, тако да у евентуалном судском спору не представља правну основу за доношење пресуде.

Питање: Да ли се критеријуми и поступак утврђивања запосленог за чијим радом престаје потреба у основној школи могу уредити посебним правилником, а не колективним уговором код послодавца или правилником о раду?

Одговор: Одговор је одричан а такав закључак произлази из одредаба члана 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13 и 75/14). Према тим одредбама, права, обавезе и одговорности из радног односа, односно по основу рада, уређују се Законом о раду и посебним законом, у складу са ратификованим међународним конвенцијама, као и колективним уговором и уговором о раду, а правилником о раду, односно уговором о раду – само када је то тим законом одређено.

Закон о раду за колективни уговор и правилник о раду (и само за те акте) употребљава израз „општи акт“ (члан 8. став 1). Према томе, једини општи акти којима се могу уређивати радни односи, ако посебним законом није друкчије одређено, јесу колективни уговори и правилник о раду, што значи да не постоји могућност уређивања критеријума и/или поступка утврђивања запосленог за чијим је радом престала потреба неким другим општим актом.

Напомињемо да ни из одредаба посебних закона у области образовања и васпитања не произлази закључак о некој другој врсти општих аката којима се уређују радни односи у установи за образовање и васпитање, поред колективног уговора и правилника о раду.

KAKAV RODITELJ, TAKVO I DETE

Način na koji roditelji vaspitavaju decu i tinejdžere utiče na to da li će izrasti u delinkvente ili poštene, dobre ljude. Kada majke i očevi negde pogreše u vaspitanju, problematično ponašanje se javlja već u adolescentnom periodu, utvrdili su pedagozi iz SAD i istakli tri načina vaspitanja; 1. Autoritativni roditelji su zahtevni, imaju stroga pravila, ali poštuju dečje potrebe. Oni uvek objasne zašto nešto traže i što je to važno, a saslušaju i decu šta misle o tome. 2. Majke i očevi koji nisu zahtevni i ne postavljaju "granice" već puštaju decu na volju, imaju tek mali broj pravila. Gotovo uvek su na strani deteta, stalno im izlaze u susret i ispunjavaju im želje i potrebe. 3. Roditelji koji imaju potrebu da kontrolišu svaki aspekt života dece, postavljaju jasna pravila i granice, ali ne objašnjavaju razloge za to. Ne žele da slušaju mišljenje najmlađih i njihov pristup je - dok si pod mojim krovom, moraš da slušaš!

Na osnovu ovoga, pedagozi su zaključili da će deca koju vaspitava treća grupa roditelja, koji žele da ih kontrolišu, najpre izrasti u delinkvente i biti skloni porocima. Pogrešan je pristup i roditelja iz druge grupe, koji brzo izgube poštovanje u očima dece i nisu im autoritet. Prvi pristup je, prema istraživanju, najbolji. Adolescenti iz takvih porodica su poslušni, imaju svoje "ja" i ne upadaju u probleme.

DANKINJE SVOJEVOLJNO POSTAJU SAMOHRANE MAJKE

Sve se više žena odlučuje na samostalno podizanje dece; a rešenje za podizanje porodice mnogima je veštačka oplodnja doniranim spermom. Ovakvo razmišljanje postalo je osobiti trend u Danskoj, najviše među visokoobrazovanim ženama srednjih godina. Za većinu to nije bio očekivani ishod. Njih preko 90 posto planirale su imati dete s muškim partnerom, a u dve trećine slučaja problem je bio u partneru koji nije bio spreman na tu obavezu. Upravo zato, žene se odlučuju na samostalnu akciju.

Ne čudi da je baš Danska postala utočište ovakvim porodicama. Naime, ova zemlja pokazala se kao jedna od najotvorenijih prema drugačijim vrstama obiteljskih zajednica - od lezbijskih ili mešanih obitelji, pa sve do jednoroditeljskih. Pomaže i organizovanost socijalne države koja podnosi velik deo troškova dečje brige i omogućava majkama da se vrate na posao. Samohrano roditeljstvo ima i druge prednosti - istraživanja pokazuju kako deca solomora (kako ih zovu u Danskoj) odrađuju testove nešto uspešnije od ostale dece, i od dece roditelja u procesu rastave. „Predrasude o samohranim majkama bazirane su na primerima onih rastavljenih i onih čija trudnoća nije bila planirana. Te majke neretko se suočavaju sa stresom i padom prihoda, i imaju veći rizik od mentalnih oboljenja. Sve to može negativno uticati i na samo dete. No kod majke koja je postala samohrana po izboru, takvih rizika nema“, poručuje profesorka Susan Golombok.

KOLIKO JE NOVCA POTREBNO ZA SREĆU?

Dobitnik Nobelove nagrade za ekonomiju za 2015. godinu, Angus Diton, koji smatra da novac čini čoveka srećnim samo do iznosa od 75.000 dolara bruto po domaćinstvu godišnje, u svojoj prvoj izjavi po dobijanju velikog priznanja, kritički se osvrnuo na nejednakost u svetu. „Kratkoročno, samo politička stabilizacija situacije u konfliktnim zonama može da reši takav sticaj okolnosti (nejednakost u dohocima i slično)“, rekao je Diton u intervjuu datom Nobelovoj Fondaciji po primanju priznanja. List je podsetio da je ovogodišnji laureat 2010. izneo tvrdnju da novac čini srećnim čoveka samo do iznosa od 75.000 dolara bruto po domaćinstvu godišnje. „Verovatno da su 75.000 dolara granica iznad koje rast dohotka neće više popraviti kapacitet individue u pogledu emotivnog života, kao što je vreme provedeno sa onima koji su mu dragi, izbegavanje bola i bolesti i uživanje u slobodnom vremenu,“ zaključak je dva nobelovca, ovogodišnjeg Ditona i onog iz 2002. Amerikanca izraelskog porekla Danijela Kanemana.

Kako bi došli do takvog zaključaka, dvojica eksperata su proučavali rezultate ankete američkog instituta Galup-Hiltvejs u kojoj je učestvovalo tokom

PRIUŠTITE SEBI POPODNEVNU DREMKU I POBOLJŠAJTE PAMĆENJE

Mala dremka u toku dana pozitivno deluje na pamćenje jer pospešuje naše kognitivne sposobnosti, tvrde švajcarski naučnici. Kratki san tokom dana je nešto što ljudi najčešće praktikuju vikendom, a što ne bi bilo na odmet da čine i tokom nedelje, pod uslovom da za to imaju vremena. Studija istraživača sa Univerziteta u Ženevi, objavljena u časopisu eLife, pokazala je da ta mala pauza ima posebno blagotvorno dejstvo na memoriju. Naime, sijesta nam omogućuje da trajno zabeležimo u mozgu informacije koje smo prethodno prikupili. Da bi proučili delovanje dremke na naš mozak, švajcarski stručnjaci su posmatrali reakcije 31 volontera podeljenih u dve grupe. Prvoj grupi je dozvoljeno da odspava 90 minuta u toku dana, dok je druga morala da ostane budna. Kasnije, na testovima memorije, volonteri koji su imali priliku za dremku pokazali su ne samo bolje rezultate od onih kojima nije bilo dozvoljeno da se odmaraju, već su bili i mnogo sigurniji u davanju odgovora. Skeniranjem mozga učesnika studije tokom sijeste ustanovljena je veća aktivnost u hipokampusu, strukturi smeštenoj duboko u mozgu, u kojoj se kratkoročna sećanja pretvaraju u dugoročna.

MOŽEMO LI SE OSLOINITI NA SVOJE LOGIČKO RAZMIŠLJANJE?

S vremena na vreme život pred nas postavi teške zadatke, a tada je sposobnost za brzo razmišljanje i donošenje pravih odluka od ključne važnosti. Logika je deo filozofije koja proučava principe zaključivanja i argumentovanja. Dodatno pojam „logično“ određujemo i kao analitičko, deduktivno razmišljanje, a takve osobine pripisujemo onim ljudima koji su sposobni da razumno prosuđuju. Postavljanje logičkih zagonetki na razgovorima za posao već se odavno praktikuje u sklopu regrutacionih procesa u mnogim firmama. Gotovo svima poznata zagonetka jeste sledeća: „Ako bejzbol palica i lopta koštaju 1,10 dolara, a palica je dolar skuplja od lopte, koliko košta lopta?“ Ukoliko ste pomislili da je odgovor 0,10 dolara ili 10 centi, grešite. Pravi odgovor je 5 centi. Jer, lopta (5 centi) + palica (1,05 dolara) više je od 1.10 dolara. Kada bi lopta koštala 10 centi, onda bi zajedno s palicom (koja je od nje skuplja dolar - dakle 1,10) ukupno koštali 1,20 dolara.

Danijel Kanemen, dobitnik Nobelove nagrade za ekonomiju 2002. godine, to tumači postojanjem „intuitivnih, privlačnih i istovremeno pogrešnih odgovora“, koji se događaju zbog toga što vam je mozak registrovao brojkicu 10 kao dominantnu. On navodi i da je taj pogrešan odgovor sigurno pao na pamet i onima koji su pravilno odgovorili, ali su se nekako uspele odupreti intuiciji. „Mnogi ljudi imaju previše samopouzdanja i polažu preveliku veru u vlastitu intuiciju. Oni, očigledno, kognitivne procese doživljavaju kao blagu nelagodu, pa ih izbegavaju koliko je to moguće“, napisao je Kaneman o onima koji su „pali“ na ovom pitanju, a takvih je puno.

2008. i 2009. oko 450.000 američkih ispitanika. O optimalnoj zaradi mnogo se pričalo 2010. zbog toga što je grčka kriza bila tada u punom jeku. Iznos od 75.000 dolara godišnje, ili mesečno 6250 dolara, je ekvivalent za sadašnjih 5.500 evra mesečno po domaćinstvu, što je 2010. vredelo 4.900 evra, pošto je u međuvremenu dolar u odnosu na evro porastao više od 12 odst.

„Da li bi pet godina posle, ovogodišnji dobitnik Nobelove nagrade za ekonomiju ostao pri ovoj tvrdnji?“, pita se novinar lista Figaro Gijom Erar. „Ne može se tvrditi da se Francuzi slažu sa njegovim mišljenjem, jer je anketa sprovedena u martu ove godine pokazala da oni smatraju da minimalna mesečna suma po osobi treba da bude 1693 evra ili 3.500 evra po bračnom paru, a da se osoba smatra bogatom ukoliko ima minimum 5.000 evra mesečnog dohotka“, navodi Figaro.

